

SEED & BREAD

FOR THE SOWER

JES.55:10

FOR THE EATER

korte Bijbelse boodschappen van

THE WORD OF TRUTH MINISTRY

Otis Q. Sellers, Bijbelleraar

Vertaling © Stichting Lachai Roï, Lelystad, Nederland

Nr. 8

Wat betekent *soterion*?

Het woord *soterion* is het Griekse woord dat in Handelingen 28:28 is vertaald met 'heil'. Het is van buitengewoon groot belang omdat het hier om het onderwerp van de zin gaat waar het dit gedeelte om draait. Als we niet zeker weten wat dit woord betekent, kunnen we er nooit zeker van zijn wat Paulus ons in deze belangrijke aankondiging vertelde. Als we niet tot een juiste vertaling van dit woord kunnen komen, zijn we schuldig aan het veranderen van het onderwerp en laten we Paulus iets zeggen wat hij niet heeft gezegd. Het woord betekent geen 'heil', zoals het is vertaald in de NBG-vertaling en in veel andere vertalingen. Als Paulus over heil had willen spreken, zou hij het zelfstandig naamwoord *soteria* hebben gebruikt en niet het bijvoeglijk naamwoord *soterion*.

Het zelfstandig naamwoord *soteria* vinden we 45 keer in het Nieuwe Testament en het is veelal vertaald met de woorden 'heil', 'redding' en 'behoudenis'. Het bijvoeglijk naamwoord *soterion* komt vijf maal voor, zoals we zien in de volgende concordantie:

Luc. 2:30	want mijn ogen hebben uw <i>heil</i> gezien;
Luc. 3:6	en alle vlees zal het <i>heil</i> Gods zien
Hand. 28:28	dat dit <i>heil</i> Gods aan de heidenen gezonden is
Ef. 6:17	neemt de helm des <i>heils</i> aan
Tit. 2:11 (Canisius)	Gods genade, <i>redding</i> brengend aan alle mensen

We kunnen uit deze lijst opmaken dat de vertalers dit door God geïnspireerde bijvoeglijk naamwoord hebben behandeld alsof het een zelfstandig naamwoord is, maar dat is het niet. Deze vertalingen zijn grammaticaal niet juist en de lezer wordt beroofd van de exacte waarheid die de Geest van God door het gebruik van dit bijvoeglijk naamwoord duidelijk heeft willen maken.

Er bestaat geen twijfel over dat de exacte betekenis van dit woord 'reddend' is, zoals men wel spreekt over 'reddende genade', of het 'reddende werk van Christus' en het is ook duidelijk dat het vier van de vijf keer dat het voorkomt in het Nieuwe Testament zelfstandig is gebruikt; dat wil zeggen dat het gebruikt is alsof het een zelfstandig naamwoord is. Het feit blijft echter dat het een bijvoeglijk naamwoord is en er bestaat één vaste regel bij bijvoeglijke naamwoorden: ze staan nooit alleen. Als het lijkt alsof ze alleen staan, zoals in de vijf gedeelten die hierboven zijn geciteerd, dan moet het zelfstandig naamwoord waar zij iets van zeggen in de context worden gevonden. Hierop komen we later terug, maar eerst zullen we dit woord meer precies definiëren. Het heeft ongetwijfeld een technische betekenis en zo is het ook gebruikt in het Nieuwe Testament. De Petrus Canisius-vertaling komt heel dicht bij de ware betekenis van het woord in Titus 2:11 met de vertaling 'redding brengend', want de technische betekenis van *soterion* is reddingbrengend. De lexicons stemmen vrijwel geheel overeen op dit punt:

Abbott-Smith:	reddend, reddingbrengend;
Cremer:	reddend, reddingbrengend;
Lidell en Scott:	reddend, bevrijdend, veiligheid brengend;
Thayer:	reddend, reddingbrengend;
Bullinger:	reddend, bevrijdend, reddingbrengend;
Arndt en Gingrich:	reddend, reddingbrengend;
Vine:	reddend, reddingbrengend.

Moulton en Millegan zeggen dat in de papyri dit woord is gebruikt in de onzijdige vorm en dat het, wanneer het zelfstandig is gebruikt, verband houdt met wat *soteria* voortbrengt, bijvoorbeeld een offer of een gave.

Zoals we al eerder opmerkten gaat het om een bijvoeglijk naamwoord en een bijvoeglijk naamwoord staat nooit op zichzelf in een zin. Dit is feitelijk zó waar dat één van de betekenissen van het woord 'bijvoeglijk' is: 'wat niet alleen kan staan'. In elke zin waar het op zichzelf lijkt te staan, moeten we altijd zoeken naar datgene wat door dit woord wordt gekwalificeerd. In uitspraken als: 'Het is prachtig', of 'Dit is goed', komen we bijvoeglijke naamwoorden tegen die op zichzelf lijken te staan en toch kwalificeren deze woorden niets totdat we iets vinden in de fysieke context dat als onderwerp dient. Als we naar een zonsondergang staren of een maaltijd nuttigen op het moment dat we deze woorden uitspreken, hebben ze ogenblikkelijk een volle betekenis.

Bijvoeglijke naamwoorden kunnen zelfstandig worden gebruikt als de gedachte die ermee wordt uitgedrukt duidelijk uit de context blijkt, of die context nu geschreven is, of anderszins blijkt. Zelfs een zin als: 'De kleinen zijn ongeduldig', zou zonder context meteen de vraag oproepen: 'Kleine wat?'

Met deze feiten voor ogen kunnen we nu beginnen met het onderzoek naar de vijf gedeelten waar dit bijvoeglijk naamwoord is te vinden, met in het achterhoofd de gedachte dat het 'reddingbrengend' betekent.

Als we van deze definitie uitgaan, zou het betekenen dat Lucas 2:30 als volgt

moet luiden: '... want mijn ogen hebben uw reddingbrengende gezien.' Dat is klaarblijkelijk geen volledige uitspraak en toch is het precies wat Simeon heeft gezegd, zo letterlijk mogelijk vertaald. En het werpt vanzelf de vraag op: 'Reddingbrengende wat?' En dat is goed, want die vraag brengt ons tot de context om het antwoord te vinden op wat als 'reddingbrengend' wordt gekwalificeerd.

Moffatt onderkent het bijvoeglijk naamwoord hier en vertaalt het met 'uw reddende kracht' en dat doet ook Lenski, die het als volgt vertaalt: 'uw reddende gave.' Beide zijn taalkundig echter onjuist, omdat er nergens van 'kracht' of 'gave' sprake is in de context.

Simeon, dat is degene die deze woorden heeft geuit, was een oudere man aan wie was verteld dat hij de dood niet zou zien, eer hij de Messias, namelijk Yahweh, gezien had (Luc. 2:26). Toen deze man door de Geest van God in de tempel werd geleid en het kind Jezus zag, richtte hij zich tot God, Degene die in het verleden tot hem had gesproken, met de woorden: 'Nu laat Gij, Here, uw dienstknecht gaan in vrede, naar uw woord, want mijn ogen hebben uw reddingbrengende gezien.' Dit is letterlijk wat hij gezegd heeft en de context laat er geen twijfel over bestaan welk zelfstandig naamwoord hier toegevoegd moet worden. Simeon had Gods reddingbrengende Messias gezien (Christus), de Verlosser waar de wereld al zo lang op had gewacht. Hij zag wat God hem had verteld dat hij zou zien: geen kracht, geen gave, maar de Christus.

Bij de tweede keer dat *soterion* voorkomt (Luc. 3:6) ligt het zelfstandig naamwoord dat toegevoegd moet worden niet direct voor de hand, maar we kunnen de bedoeling van de Geest op dit punt niet misverstaan. Letterlijk zou in dit gedeelte staan: '... en alle vlees zal het reddingbrengende Gods zien.' Grammaticaal is dit correct en het doet recht aan het Grieks. Toch zullen sommigen opnieuw respectvol vragen: 'Reddingbrengende wat?' en opnieuw wordt het antwoord in de context gevonden. Hierdoor wordt het duidelijk dat deze uitspraak in volledige overeenstemming is met iets dat geschreven staat in de profetie van Jesaja: 'En de heerlijkheid des HEREN zal zich openbaren, en al het levende tezamen zal dit zien.' (Jes. 40:5). Op grond hiervan moet het zelfstandig naamwoord dat toegevoegd dient te worden wel het woord *heerlijkheid* zijn, waardoor de tekst luidt: '... en alle vlees zal de reddingbrengende heerlijkheid Gods zien.' Er is hier sprake van de redding van de wereld.

Efeze 6:17, waar het vervolgens voorkomt, staat in een gedeelte waarover al zoveel preken zijn gehouden dat slechts weinigen nog in staat zijn om de werkelijke boodschap van God te onderscheiden. Als we het letterlijk vertalen, zou er staan: '... en neemt de helm van de reddingbrengende aan, namelijk het zwaard des Geestes, dat is de verklaring van God.' Ook hier moeten we een eerlijk antwoord zien te vinden op de vraag: 'Reddingbrengende wat?'

In dit gedeelte is 'de helm' gelijk aan 'de reddingbrengende' want zij vullen elkaar aan – het ene wordt door het andere verklaard. En door de volgende aanvulling worden beide gedefinieerd als 'het zwaard des Geestes,' dat op zijn beurt wordt omschreven als 'de verklaring van God.' Met het oog hierop zouden we hier moeten lezen: '... en neemt de helm van de reddingbrengende verklaring (het evangelie) aan.' En we moeten het niet vreemd vinden dat de reddingbrengende verklaring van God zowel de helm is van de gelovige, als het zwaard van de Geest. Er worden hier geen metaforen door elkaar gehaald; het zijn twee verschillende metaforen die verschillende dingen duidelijk maken aan de hand van hetzelfde voorwerp. Ik ben er stellig van overtuigd dat de reddingbrengende verklaring van God het evangelie naar Johannes is, het enige boek in de Bijbel dat geschreven is opdat mensen zouden geloven dat Jezus is de Christus, de Zoon van God en gelovende het leven zouden hebben door Zijn naam (Joh. 20:31). De mens die niet stevig gefundeerd is op deze boodschap zal niet in staat zijn om stand te houden tegen de slinkse streken van de duivel. We hebben deze helm nodig.

In Titus 2:11 hoeven we niet te zoeken naar het zelfstandig naamwoord dat gekwalificeerd wordt door het bijvoeglijk naamwoord, omdat het al in dit gedeelte staat. Er zou het volgende moeten staan: 'Want de reddingbrengende genade Gods is verschenen, ten behoeve van alle mensen.'

We zullen onze aandacht nu richten op het belangrijkste gedeelte van ons onderzoek, namelijk Handelingen 28:28. Letterlijk vertaald zou er staan: 'Het zij u dan bekend, dat de heidenen de vrije beschikking hebben gekregen over dit reddingbrengende Gods en die zullen horen!' Maar ook nu dienen we ons af te vragen: 'Reddingbrengende wat?'

In de context blijkt dat 'dit reddingbrengende Gods' iets is dat de heidenen zullen horen; daarom gaat het om een goddelijke vorm van communicatie. Daarom zouden we hier moeten lezen 'deze reddingbrengende boodschap Gods.' Sommige mensen geven misschien de voorkeur aan termen als *woord*, *uiting*, *verklaring* of *evangelie* en daar bestaat geen bezwaar tegen omdat al deze termen een communicatievorm beschrijven die bedoeld is om gehoord te worden. Ze zijn enigszins synoniem en ze kunnen daarom worden gebruikt om te benadrukken of af te wisselen. Hier vinden we dus het onderwerp van de grote uitspraak van Paulus in Handelingen 28:28. Hij spreekt over de reddingbrengende boodschap van God.

De frase 'de vrije beschikking gekregen' spreekt van een voltooide actie, waarvan het resultaat nog voortduurt, zodat de tijdsvorm hier de tweede aorist is. De woorden 'die zullen horen' spreken van een toekomstig resultaat en daarom is de tijdsvorm toekomstig.

De grote verandering die plaatsvond in Handelingen 28:28 is tot uitdrukking gebracht in de woorden 'is vrij ter beschikking gekomen aan de heidenen.'

Het is volstrekt duidelijk uit Handelingen 10:36 en 13:26 dat de reddingbrengende boodschap van God was geautoriseerd en vrij ter beschikking stond aan het volk Israël vanaf de Pinksterdag. In Handelingen 10 werd Petrus geautoriseerd om het aan één heidens huishouden te verkondigen, maar zijn opdracht ging niet verder dan dat. Paulus was geautoriseerd om het aan de heidenen te verkondigen, maar hij werd daarin ernstig beperkt. Het moest in de eerste plaats aan de Joden worden verkondigd in elke plaats die hij bezocht. Dus waar Israël de vrije beschikking over had, werd vrij beschikbaar voor alle andere volken vanaf Handelingen 28:28.

In de woorden 'die zullen horen' zien we de belofte en de garantie van God die Hij gegeven heeft door zijn afgezant en spreekbuis, Paulus. Deze woorden betekenen feitelijk dat het zal doordringen tot alle volken voor hun voordeel. God maakte Zijn belofte waar toen Hij ervoor zorgde dat het Evangelie naar Johannes werd geschreven. De reddingbrengende boodschap is niet langer in de handen van mensen. Het is opgeschreven en het blijft opgeschreven.